

stads
museum
Lier

stads
lab

Welkom in stadsmuseum Lier!

Stadsmuseum Lier vertelt verhalen over Lier en de Lierenaars. Met thema's die volgens de Lierenaars hun stad typeren. Het verbindt vroeger met nu en grote geschiedenissen met persoonlijke verhalen. Maak kennis met de Lierse kunstenaars, de feesttraditie, het plaatselijke dialect, de legende van de schapenkoppen, de Sint- Gummarusverering en zoveel meer!

AANVRAAG

Het museum verwelkomt graag elke klas. De toegang voor scholen is steeds gratis. Bezoek aankondigen of aanvragen?

- Gebruik het online formulier op www.stadsmuseumlier.be/content/scholen
- Bij vragen, neem contact op via stadsmuseum@lier.be of 03 8000 396

STADSLAB

Het stadslab is een geheel van kunsteducatieve activiteiten, ontwikkeld in samenwerking met ABC (Art Basics for Children). Stadsmuseum Lier is een krachtige leeromgeving waarin participatie en interactie centraal staan. De labsessies onder leiding van een labgids stimuleren dialoog, reflectie, onderzoek, experiment, verbeelding en creatie. Het proces is belangrijker dan het resultaat, kennis wordt tervaringsgericht opgedaan, we leren van elkaar.

FORMULES

> Kies uit volgende thema's :

- Lier groeit (stadsontwikkeling)
- Lier feest (reuzen en stoeten)
- Lier maakt het (ambachten en technieken)
- Het Salon (klassieke schone kunsten)

1. Stadslab met labgids

- * max 12 leerlingen per gids
- * prijs : halve dag, 3 uur €75,00
- * prijs : hele dag, 6 uur €150,00

2. Stadslab zonder labgids

Kies 3 autonome activiteiten uit onderstaand overzicht (vanaf p.4). Het museum zet een trolley klaar met al het nodige materiaal. Aan de balie krijg je een grondplan mee waarop aangeduid staat waar je welke activiteit kan doen.

3. Eigen bezoek : DIY

Breng je eigen materiaal mee, of maak een selectie uit de autonome activiteiten

ORGANISATIE

Terwijl de ene klas helpt het museum bezoekt met een labgids, gaat de andere helft zelf op onderzoek uit. Als leerkracht begeleid je zelf de autonome activiteiten in het museum. Voorzie een begeleider om bij de klashelft met gids te blijven.

Na anderhalf uur of 3 uur wisselen de groepen om. In totaal ben je met je klas 3 of 6 uur in het museum.

TARIEVEN

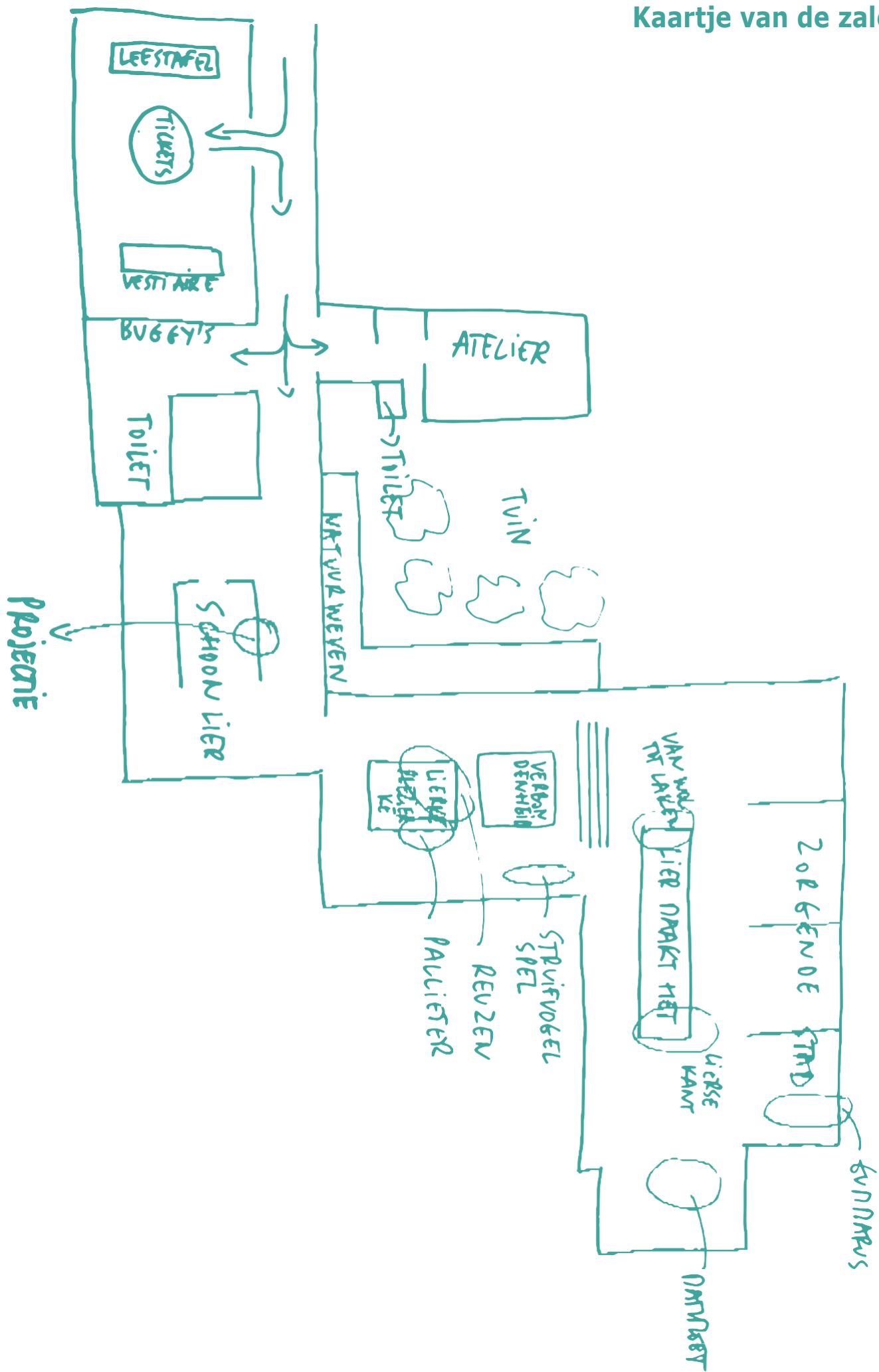
Enkel de formule met labgids is betalend, materiaal en toegang (-18 en scholen) zijn gratis.

Overschrijven op : Stad Lier, Paradeplein 2 bus 1, 2500 Lier

Rek.nr. BE82 091000100968

Met vermelding van : Stadslab + naam school + datum

Kaartje van de zalen

1. Timmermanskalender

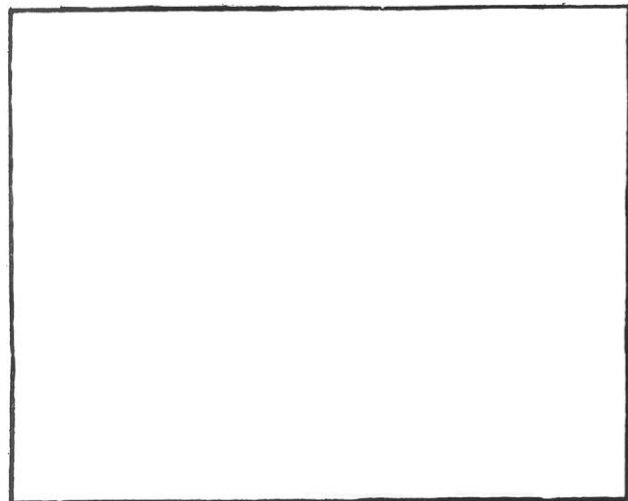
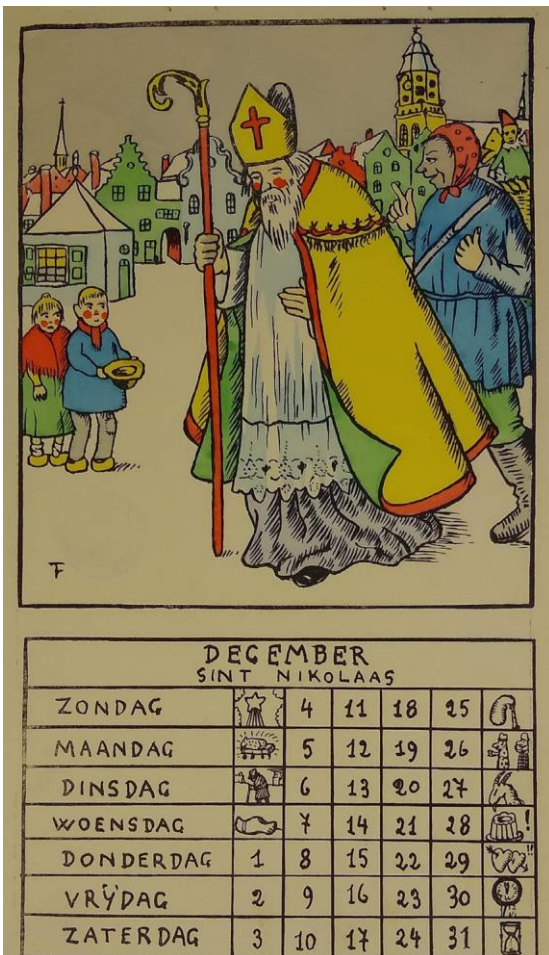
INFO

Felix Timmermans (1886-1946) maakt tussen 1926 en 1933 acht jaarkalenders. Hij voorziet elk kalenderblad van een tekening die past bij de periode van het jaar. Zo krijgen de wintermaanden als beeld een sneeuwlandschap, de komst van Sinterklaas of de Drie Koningen. Eronder komt een rooster met de datumcijfers. De lege vakjes vul hij op met kleine tekeningetjes die typisch zijn voor die maand, bijvoorbeeld een feestdag, een sterrenbeeld, iets uit de natuur... De kalenders werden in zwart wit gedrukt en nadien met waterverf ingekleurd.

ACTIVITEITEN

1// Maak een klaskalender

- Elke leerling kiest een maand
- Teken in het grote beeldvlak een tafereel dat past bij de maand of de periode van het jaar
- Vul het rooster met cijfers. Voor de juiste positie: gebruik de jaarkalender in de resourcemap
- Vul de lege vakjes met kleine tekeningen

ZONDAG						
MAANDAG						
DINSDAG						
WOENSDAG						
DONDERDAG						
VRÏDAG						
ZATERDAG						

EINDTERMEN

- MensenMaatschappij: 3.2 De leerlingen kunnen een kalender gebruiken om speciale gebeurtenissen uit eigen leven in de tijd te situeren en om de tijd tussen deze gebeurtenissen correct te bepalen
- Muzische Vorming, attitudes: 6.4 De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

2. Klokkezen met Zimmer

INFO

Louis Zimmer (1888-1870) is uurwerkenmaker en amateurastronoom. Hij restaureerde de klokken en het uurwerk van de Sint-Gummarustoren en installeerde er een elektrische torenverlichting. In 1928 biedt hij Lierde Jubelklok aan die hij maakt ter gelegenheid van 100 jaar België. De klok bestaat uit 11 wijzerplaten en 2 globes die verschillende tijden, kosmische en andere verschijnselen aangeeft. De stad installeert de klok in de oude Corneliustoren, die in 1930 herdoopt wordt tot Zimmertoren.

ACTIVITEITEN

1// Tekenen op de wijzerplaten zonder wijzers, de wijzer van:

- Ur en minuut
- Dierenriem
- Weekdag
- Maand
- Datum
- Seizoen
- Waterstand
- Maan

Raadpleeg de info in de resourcemap. Voor de waterstand, surf naar <https://www.waterinfo.be/>. Voor de maanstand, surf naar <https://www.kalender-365.be/maan/actuele-maanstand.html>

2// Maak een zandloper

- Neem twee dezelfde flesjes, teken de flesopening af op een kartonnetje
- Knip het karton uit en doorprik het in het midden met een prikpen
- Plak het karton op één van de flesopeningen
- Doe zout in de andere fles
- Zet de flesjes omgekeerd op elkaar en tape ze vast
- Time hoelang de zandloper erover doet om leeg te lopen en noteer op het flesje

EINDTERMEN

- Muzische vorming, beeld: 1.3 De leerlingen kunnen beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.
- Wetenschappen en techniek: 2.2. De leerlingen kunnen specifieke functies van onderdelen bij eenvoudige technische systemen onderzoeken door middel van hanteren, monteren of demonteren // 2.5. De leerlingen kunnen illustreren dat technische systemen evolueren en verbeteren // 2.6. De leerlingen kunnen illustreren hoe technische systemen onder meer gebaseerd zijn op kennis over eigenschappen van materialen of over natuurlijke verschijnselen;

3. Kaarttekenen: mental mapping

INFO

Historische kaarten

Mensen maken al duizenden jaren kaarten. Vanaf de 16de eeuw begint de glorie van de cartografie in de Lage Landen. Het oudste plattegrond van Lier is die van Jacob Van Deventer en dateert van 1550/62. Je vindt de kaart in zaal 1. In opdracht van de Spaanse koning Filips II tekent Van Deventer nauwkeurig stadsplannen van meer dan 220 steden in de Nederlanden. De kaarten zijn geometrisch precies, maar bevatten niet alle administratieve gegevens (plaatsnamen, grenzen, ...) en zijn niet bijzonder mooi afgewerkt. De stippellijn duidt het pad aan dat hij afstapte. De huizen zijn vlug geschetst, de monumenten in obliëk (vanuit 45°) perspectief getekend. Van Deventers kaart van Lier werd als basis gebruikt voor latere stadsplattegronden die in mooie atlanten verschenen van bijvoorbeeld Guicciardini (1582), van Georg Braun en Frans Hogenberg (1588) of van Willem en Joan Blaeu. De godsdienstoorlogen eind 16de eeuw leverden militair-strategische kaarten op, bruikbaar voor legers. Naast stadsplattegronden zijn er ruime-ruwtekaarten. Zo staat Lier aangeduid op de kaart van de Lage Landen, getekend door Mercator in 1595. Andere bekende kaarten zijn die van Lier en de Kempen door Eugène-Henri Frickx (1704) en van de Oostenrijkse Nederlanden door Joseph de Ferraris (1777). Kaarten worden opgesteld door landmeters. Om land op te meten maken ze gebruik van driehoeksmetkunde. Ze plaatsen een baak en een theodoliet (een hoekmeetinstrument) en meten met een wiel de afstand ertussen.

Mental Mapping

Je kunt een kaart maken door het land precies op te meten of je kunt een kaart maken uit het hoofd: een mentale kaart. Een mentale kaart is uniek en persoonlijk. Het is een individuele weergave van de werkelijkheid. Iedereen heeft een eigen mentale kaart, het resultaat van een eigen ervaring van een gebied waarin routes, beleving, waardering en associaties zijn opgeslagen. Nieuwe informatie wordt telkens weer gekoppeld aan het bestaande beeld, hiermee vergeleken en al dan niet opgeslagen.

ACTIVITEITEN

1// Mental map

Maak een mental map van een route die je vaak doet. Van huis naar school, naar de bib, de sportclub, ...

- Teken op een blad papier met een lijn de route die je aflegt
- Duid op de route enkele extra herkenningpunten aan. Een brug, een rivier, ...
- Welke plekken maakte je iets bijzonder mee? Teken je herinneringen in het blauw
- Welke waardevolle dingen op jouw route mogen niet verdwijnen? Teken ze op jouw kaart in het rood
- Vorm een duo en vertel aan elkaar over jouw route, over de herkenningpunten, je herinneringen en belangrijke dingen die niet mogen verdwijnen

EINDTERMEN

- Mens en maatschappij, ruimte, oriëntatie- en kaartvaardigheid: 4.1. De leerlingen kunnen aan elkaar een te volgen weg tussen twee plaatsen in de eigen gemeente of stad beschrijven. Ze kunnen deze reisweg ook aanduiden op een plattegrond.
- Mensen maatschappij, ruimte, ruimtebeleving: 4.7. De leerlingen kunnen aan de hand van een concreet voorbeeld het verschil tussen beleefde en absolute afstand illustreren.
- Muzische vorming, attitudes: 6.4 De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

4. Stadsverhalen: myriorama, diorama, lubok

INFO

De oudste sporen van permanente bewoning dateren van 6.000 jaar geleden. Geleidelijk groeit Lier uit tot de stad zoals we ze vandaag kennen. Vooral religie, economie en oorlog hebben het gezicht van de stad bepaald. Sinds de heiligverklaring van Gummarus in 850 is Lier een levendig religieus centrum. De stad trekt eeuwenlang zowel pelgrims als religieuze ordes aan. Dat zorgt voor veel economische activiteit en voor de bouw van gast- en godshuizen, kloosters, kerken, het begijnhof... Eind 12de eeuw krijgt Lier de rechten en vrijheden van een stad. Dit zorgt voor economische bloei, voor een toename van de bevolking en voor veel bouwprojecten zoals het belfort en de lakenhal. De stad mag een omwalling bouwen, waarvan de Zimmertoren en de Gevangenenpoort nog getuigen zijn. Van de tweede, 15de eeuwse, omwalling zien we vandaag nog het traject in de groene wandelpaden van de stadsvest. Ook de verschillende oorlogen drukken hun stempel op Lier. Vooral de heropbouw na WO I geeft de stad een nieuw aanzicht.

Een **myriorama** bestaat uit verschillende beeldstroken die in gelijk welke volgorde kunnen gelegd worden en aan de hand waarvan kinderen een verhaal bedenken. Het myriorama was een populair verbeeldingsspel in Engeland in de 19de eeuw. In een **Lubokprent** worden verschillende teksten en beelden samengebracht in één compositie. Lubok stamt uit de Russische traditie, tussen de 17de en 19de eeuw. In het **diorama** schikken kinderen gelamineerde beelden achter en naast elkaar tussen latjes om een scène te maken.

ACTIVITEITEN

1// Lierse stadsverhalen

Bekijk in zaal 1 de projectie op de maquette. Het filmpje vertelt in 2 minuten over het ontstaan en de groei van Lier.

Maak groepjes en laat elk groepje kiezen tussen het myriorama, diorama of Lubok.

- Bedenk bij het myriorama en diorama een verhaal dat zich afspeelt in Lier. Vertel het aan de andere groepen
- Bedenk bij Lubok hoe Lier er in de toekomst kan uit zien. Kies beeldelementen uit, knip en plak ze op een achtergrond. Vertel erover aan de andere groepen

diorama

lubok

myriorama

EINDTERMEN

- Mensenmaatschappij, tijd: 3.8. De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld illustreren dat een actuele toestand, die voor kinderen herkenbaar is, en die door de geschiedenis beïnvloed werd, vroeger anders was en in de loop der tijden evolueert. // 3.9. De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.
- Muzische vorming, beeld: 1.3. De leerlingen kunnen beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan // 1.4 De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven // 1.6 De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.
- Muzische vorming, drama: 3.3 De leerlingen kunnen geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.
- Muzische vorming, attitudes: 6.4 De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen // 6.5 De leerlingen kunnen respect betonen voor uitingen van leeftijdsgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

5. Lier groeit in 10 beelden

INFO

De oudste sporen van permanente bewoning dateren van 6.000 jaar geleden. Geleidelijk groeit Lier uit tot de stad zoals we ze vandaag kennen. Vooral religie, economie en oorlog hebben het gezicht van de stad bepaald. Sinds de heiligverklaring van Gummarus in 850 is Lier een levendig religieus centrum. De stad trekt eeuwenlang zowel pelgrims als religieuze ordes aan. Dat zorgt voor veel economische activiteit en voor de bouw van gast- en godshuizen, kloosters, kerken, het begijnhof ... Eind 12de eeuw krijgt Lier de rechten en vrijheden van een stad. Dit zorgt voor economische bloei, voor een toename van de bevolking en voor veel bouwprojecten zoals het belfort en de lakenhal. De stad mag een omwalling bouwen, waarvan de Zimmertoren en de Gevangenpoort nog getuigen zijn. Van de tweede, 15de eeuwse, omwalling zien we vandaag nog het traject in de groene wandelpaden van de stadsvest. Ook de verschillende oorlogen drukken hun stempel op Lier. Vooral de heropbouw na WO I geeft de stad een nieuw aanzicht.

ACTIVITEITEN

Vraag de leerlingen om de 10 platen in juiste volgorde te leggen. Deel de groep op in kleine groepjes. Elk groepje bestudeert een van volgende thematische lijnen doorheen de platen:

- Transport
- Bouwprojecten
- Straten en huizen
- Water
- Handel en industrie
- Dagelijks leven

Laat elk groepje aan het woord komen en bespreek samen.

EINDTERMEN

- Mensen maatschappij, tijd: 3.7. De leerlingen kennen de grote periodes uit de geschiedenis en ze kunnen duidelijke historische elementen in hun omgeving en belangrijke historische figuren en gebeurtenissen waarmee ze kennis maken, situeren in de juiste tijdspanne aan de hand van een tijdband // 3.8. De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld illustreren dat een actuele toestand, die voor kinderen herkenbaar is, en die door de geschiedenis beïnvloed werd, vroeger anders was en in de loop der tijden evolueert. // 3.9. De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.
- Mens en maatschappij, ruimtelijke ordening/bepaaldheid: 4.9. De leerlingen kunnen in de realiteit op een gepaste kaart een landelijke, stedelijke, toeristische en industriële omgeving herkennen en van elkaar onderscheiden.
- Muzische vorming, beeld: 1.3 De leerlingen kunnen beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan
- Muzische vorming, drama: 3.3 De leerlingen kunnen geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.

6. Reuzen schaduwtheater

INFO

Lier telt meer dan 20 reuzen en het aantal blijft groeien. De helft ervan zijn oude reuzen, de andere helft recent gemaakt door wijken en verenigingen. De oude reuzen omschrijven we ook als 'de reuzentrein', een geheel van reuzen, dieren en praalwagens. Al in de vijftiende eeuw wandelen ze mee in processies en stoeten. Totop vandaag is de samenstelling van de reuzentrein vrijwel dezelfde gebleven en dat is uniek. Nergens is hij zo volledig als in Lier.

De volgorde waarin de Liersereuzentrein verschijnt, is meestal: paardjes met ruiters, het ros beiaard met de vier heemskinderen en de reuzenfamilie samengesteld uit Goliath – de stamvader, zijn vrouw Reuzin, de meid, alias de Kamenierster, hun kind Kinnebaba, Grotemoe en Groteva, Jannekebroer, Miekezuster en twee Moorse knechtjes.

De leeuw die de maagd van Lier op zijn rug draagt en het schip van 's lands welvaren situeren zich soms in een ander onderdeel van de stoet. De overige dieren zijn: kameel, olifant en walvis.

Reuzen en reuzengrote dieren maken deel uit van de literatuur, de kunst en de mythologie van elke beschaving. Zij belichamen universele thema's zoals angst, macht, religie en cultuur; ze stellen ondermeer helden, goden, helpers of monsters voor. Een reus fascineert door zijn grote gestalte en een levensloop die erg op die van mensen lijkt.

Lange tijd kwamen de oude reuzen jaarlijks onder de mensen, sinds 1815 zijn hun optredens exclusiever en laten ze zich elke 25 jaar op de Ommegang zien. Recent is beslist om elke vijf jaar een ommegang te organiseren.

ACTIVITEITEN

Geef elke leerling een infobundel over een onderdeel van de reuzentrein.

- Bestudeer jouw reus. Onthoud drie weetjes
- Teken het silhouet van jouw reus met wit potlood op zwart papier
- Knip de tekening uit en kleef het op een satéstokje

Stel het kamishibaitheater op, richt de spot op de achterkant van het melkglas. Maak met de leerlingen een schaduwtheaterstuk van de stoet.

- Laat de stoet langs het theater lopen
- Vertel aan de klas de weetjes over jouw reus. Maak geluid, gebruik een stemmetje, ...

EINDTERMEN

- Muzische vorming, attitudes: 6.3 De leerlingen kunnen genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen // 6.4 De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.
- Muzische vorming, drama: 3.5 De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën ... uiten in spel // 3.6 De leerlingen kunnen een aan de speelsituatie aangepaste en aangename spreektechniek ontwikkelen (articulatie, adembeheersing, tempo, toonhoogte) en verschillende verbale en non-verbale spelvormen improviseren.
- Nederlands, lezen: 3.3 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde teksten in tijdschriften.

7. Pallieterplek: waar voel jij je goed?

INFO

Pallieter is het hoofdpersonage van een boek van Felix Timmermans (1886-1947) dat in 1916 verschijnt. 'Pallieter' staat voor een levenslustige kerel en 'Pallieteren' voor zorgeloos en genietend in de natuur rondwandelen. Lier wordt ook wel 'Pallieterstad' genoemd en een natuurgebied ten zuidoosten van de stad het 'Pallieterland'.

Het boek Pallieter is een van de best verkochte publicaties in het Nederlandstalige gebied en is in dertien talen vertaald. Timmermans werkt ruim drie jaar aan. Eerst verschijnen de hoofdstukken als vervolgverhaal in De Nieuwe Gids. In 1914 sluit Timmermans een contract af met uitgeverij P.N. Van Kampen in Amsterdam. In 1916 verschijnt het boek.

Pallieter beschrijft het gelukkige leven van een jongeman in het Netelandschap. Pallieter ontmoet Marieke, wordt verliefd en trouwt met haar. Uiteindelijk trekt het jonge gezin de wijde wereld in. In volle oorlogstijd steekt het boek lezers een hart onder de riem.

Timmermans schrijft Pallieter na zijn verhalenbundel Schemeringen van de dood. Deze bundel weerspiegelt een donkere, zoekende periode in het leven van de schrijver. In 1911 ondergaat Timmermans daarenboven een kritieke operatie. Zijn herstel is een kantelpunt. Hij staat weer positief in het leven en in zijn volgende boek laat hij Pallieter zorgeloos door het Neteland rennen. Critici noemen Pallieter een kneuterig streekroman. Vandaag verdient het boek opnieuw erkenning als vernieuwend meesterwerk.

ACTIVITEITEN

Ontdekophetschermendemeeneembare Pallieterkaart de Pallieterplekken van enkele Lierenaars.

1// Doorgeefplek

Wat is jouw Pallieterplek? Waar kom jij tot rust?

- Maak een foto van deze plek in je hoofd. Gebruik daarvoor volgende vragen:
 - o Hoe groot is de plek? Welke vorm heeft ze?
 - o Welke kleuren zie je?
 - o Welk soort licht is er? Vanwaar komt het licht?
 - o Welke dingen staan er?
 - o Welk gevoel heb je erbij?
 - o Wat ben je aan het doen?
 - o Zijn er ook andere mensen? Wie? En wat doen ze?
- Vorm een duo en vertel over je plekken aan elkaar. Stel elkaar vragen zodat de beschrijving heel duidelijk wordt. Vertel elkaar waarom je het zo'n leuke plek vindt. Onthoud de beschrijving van de ander goed.
- Maak een nieuw duo. Beschrijf aan je nieuwe partner de plek van je vorige partner. Je nieuwe partner tekent wat jij beschrijft.
- Is elk duo klaar? Leg dan alle tekeningen samen. Probeer nu je eigen lievelingsplek te herkennen.

2// Pallieterdoosje

Waar ben je graag?

- Kies een doosje met een afbeelding van een plek waar je graag bent
- Schrijf op een strookje waarom je graag op deze plek bent. Noteer ook je voornaam en je leeftijd
- Steek het strookje in het doosje
- Lees als je wil de andere strookjes van je doosje (enkel van jouw doosje!)

3// schilderen met de pen, schrijven met het penseel

Dat deed Felix Timmermans. Wenoemen hem: schilder met de pen, schrijver met het penseel. Zijn tekeningen zitten vol verhalen en zijn teksten roepen beelden op.

Lees een fragment voor uit Pallieter en laat de kinderen het tekenen.

Bijvoorbeeld:

Hij meende naar huis te gaan maar daar zag hij ineens, gansch alleen op het bolle van de wijde streek een slanke populiertoren hoog in de lucht rijzen, met erachter een ontzaggelijke Hollandsche witte wolk. Dáár wilde hij eerst nog op! In een ommezien zat hij in de kruin.

God van de zee! Wat was de wereld paradijsschoon van daarboven! 't Was alsof de aarde heur hert had open gedaan! Uren ver strekte het vruchtbare land onder hem. Hij zag wel twintig kerktorens en ik weet niet hoeveel hoeven langs alle kanten liggen. Alle dorpen hadden molens, en de roode daken en witte geveltjes lagen als fijne perelen van koraal en oesters in de kostelijke weelde van al die verschillende groenen van bosschen, beemden en gevierkantte velden.

EINDTERMEN

- Muzische vorming, beeld: 1.3 De leerlingen kunnen beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan // 1.4 De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.
- Muzische vorming, drama: 3.3 De leerlingen kunnen geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.
- Muzische vorming, attitudes: 6.5 De leerlingen kunnen respect betonen voor uitingen van leeftijdgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.
- Nederlands, lezen: 3.3 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde teksten in tijdschriften.
- Mens en Maatschappij: 1.2 De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn

8. Wat als? ... schilderijen konden praten in Liers dialect

INFO

Een dialect verbindt de mensen die het spreken. Vroeger hoorde je overal het Lierse dialect. Er waren zelfs verschillen op te merken van wijk tot wijk. Vandaag wordt er steeds minder dialect gesproken en evolueren we naar een algemeen tussentaal. Echt Liers hoor je af en toe nog op straat, op de markt of in een café. Lierenars vinden het jammer dat hun dialect verdwijnt. Het is een stukje van hun identiteit dat verloren gaat.

Typische kenmerken van het Liers dialect zijn:

- De letter h wordt niet uitgesproken: honger wordt onger
- De letters sp wisselen vaak van plaats: wesp wordt weps, Lisp wordt Lips
- Klinkers veranderen van klank: leren wordt liere, donker wordt doenker, dorp wordt deurrep, zwemmen wordt zwumme, taart wordt toert, zwart wordt zwe(r)t
- De letters ng worden nk op het einde van een woord: lang wordt lank

In 1922 schilderde Felix Timmermans 'Er gebeurt iets'. Een groep begintjes staat te kijken naar iets dat zich op de gronden buiten beeld bevindt. Ze praten met elkaar. Er hangt spanning in de lucht.

ACTIVITEITEN

Maak kennis met het Lierse dialect. Neem de hoorn en luister mee naar de geheimen van de Lierse begintjes. Kijk ondertussen hoe het schilderij tot leven komt.

Kies een afbeelding van een kunstwerk. Bedenk een gesprek tussen de personages. Schrijf hun uitspraken of gedachten in een tekstballon en kleef die op de afbeelding.

EINDTERMEN

- Muzische vorming, drama: 3.5 De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën ... uiten in spel.
- Muzische vorming, beeld: 1.2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.
- Muzische vorming, beeld: 1.3 De leerlingen kunnen beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.

9. Verluchte letters

INFO

Felix Timmermans is een dubbel talent: hij tekent en schrijft. Haast elk bij elke tekst voor een boek, elke brief, elke geschreven notitie maakt hij tekeningetjes. Daarnaast maakt hij ook tekeningen en schilderijen die op zichzelf staan. Van Timmermans wordt gezegd dat hij schildert met de pen en een schrijft met het penseel. Hij schildert verhalend en schrijft beeldend.

Net als miniaturisten uit de middeleeuwen verzint Timmerman stafiguretjes die horen bij zijn tekst. Miniaturen noemen we ook wel 'verluchten'. Dat komt van het woord 'verlichten': helder maken door licht te geven met schitterende kleuren zoals goud. De vaklui die de versieringen en illustraties in handschriften schilderden, worden daarom miniaturisten of verluchters genoemd.

Sommige letters aan het begin van een hoofdstuk of een alinea worden groter geschilderd en versierd. Die letters noemen we initialen. Initialen bestaan in verschillende vormen en maten. De meest ingewikkelde hebben een heel beeldverhaal, geïnspireerd op de tekst die de letter inleidt.

ACTIVITEITEN

1// Verlucht een letter

- Trek een letter uit de letterzak
- Verzin 5 woorden die beginnen met deze letter en bij jouw persoonlijkheid passen
- Schrijf de letter als drukletter op een blaadje papier
- Teken in de letter iets dat bij jou past

EINDTERMEN

- Muzische vorming, beeld: 1.4 De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.

10. Verhalen maken met voorwerpen uit het museum

INFO

Het Gulden Cabinet toont kunstwerken van Lierse kunstenaars: schilderijen, tekeningen, boeken, smeedwerk en muziekfragmenten. Kunstwerken vertellen verhalen: over wie of wat er staat afgebeeld, over de persoon voor wie het gemaakt is, over de kunstenaar zelf: waarom hij het gemaakt heeft, op die manier, op dat moment. Niet enkel aan deze werken hangt een verhaal, elk object in het museum heeft een betekenis voor iemand, voor een groep mensen of soms zelfs de hele stad. Die persoonlijke betekenissen herken je aan de fotootjes op de tekststroken en bordjes bij de werken.

ACTIVITEITEN

1// Met prenten

- Maak per drie of vier een groepje
- Elk groepje krijgt acht prenten. Al deze prenten stellen dingen voor uit het museum
- Bekijk de prenten aandachtig
- Bedenk een verhaal met alle prenten en leg ze in jullie gekozen volgorde

Vertel daarna jullie verhaal aan de andere groepjes. Gebruik hiervoor de kamishibai, een Japans verteltheaterkastje waarin de grote A3 prenten kunnen geschoven worden. De verteller zet zich naast het kastje, de luisteraars ervoor.

2// Met de verteldobbelsteen

- Neem het sjabloon van de verteldobbelsteen
- Teken in elk vakje een detail uit het museum: persoon, dier, voorwerp, actie, natuur, gebouw
- Vouw en kleef het sjabloon tot een dobbelsteen
- Maak een groepje van 4, ieder gooit om de beurt met zijn/haar dobbelsteen en bouwt een stukje van het verhaal op

EINDTERMEN

- Muzische vorming, beeld: 1.2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten//1.6 De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.
- Muzische vorming, drama: 3.7 De leerlingen kunnen genieten van, praten over en kritisch staan tegenover het eigen spel en dat van anderen, de keuze van spelvormen, onderwerpen, de beleving.
- Muzische vorming, attitudes: 6.3 De leerlingen kunnen genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

11. Van wol tot laken: spinnen en weven

INFO

Liers laken is een topproduct uit de 14de eeuw. Het is niet te vergelijken met het katoenen laken dat vandaag op je bed ligt. Middeleeuws laken is een geweven wollen doek dat dient als stof voor bijvoorbeeld mantels. Het is dik en zwaar en warm.

De lakenindustrie vormt rond 1400 de belangrijkste bron van inkomsten voor de stad. Het zorgt voor een tewerkstelling van ongeveer 1200 gezinnen. Het productieproces is opgedeeld, waardoor de arbeiders zich kunnen specialiseren in hun deel van het werk. Wol wordt ontvet, gereinigd, gekamd en gekeerd. Nadien gaan spinners en wevers aan de slag. Volders maken het weefsel hecht, noppers knippen de pluisjes weg, wiederers maken het oppervlak satijnzacht en ververs kleuren het weefsel.

Liers laken staat garant voor goede kwaliteit. Dat heeft te maken met de regels en de efficiënte organisatie van de lakengilde. Enkel wol van Engelse schapen is toegelaten; die vezels zijn kort en sterk. Bekijk de lakenloodjes in het museum. Dat zijn de kwaliteitslabels die op het einde van het productieproces aan het textiel worden bevestigd. Je herkent er het wapenschild van de stad op.

Midden 15de eeuw eindigt het succesverhaal. Mensen verkiezen lichtere en goedkopere stoffen.

ACTIVITEITEN

Bespreek de stappen 'van wol tot laken' aan de hand van de kijkdoos. Voel en ruik aan de wol.

- Ongewassen wol
- Gewassen wol
- Gekaarde (= gekamde) wol
- Gesponnen wol
- Ingrediënten om wol te kleuren
- Gekleurde wol
- Geweven wol
- Laken

1// Wol spinnen en twijnen

- Neem een plukje gekaarde (= gekamde) wol
- Trek het plukje gelijkmatig uit elkaar tot een lange snor
- Maak een duo. Neem elk een uiteinde vast en draai naar de tegenovergestelde richting
- Je hebt nu een met de hand gesponnen draad
- Blijf verder draaien zodat de draad begint te kronkelen
- Breng de uiteinden naar elkaar, hou ze vast en laat de draad zich vanzelf in elkaar draaien
- Je hebt nu een getwijnde draad

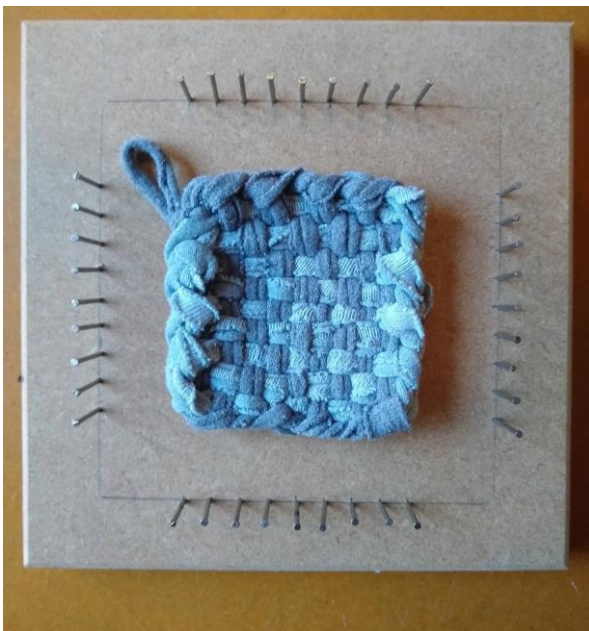
2// Weefschaapje

- Neem een weefschaapje
- Knip de juiste lengte draad af
- Span de kettingdraad rond het schaapje
- Weef je gesponnen of getwijnde draad door de kettingdraad

3// Japans sponsje weven

- Knip het beengedeelte van een sok in stroken
- Span de stroken in één richting tussen de nageltjes
- Weef in de andere richting
- Haal het werkje van de nageltjes door telkens een lusje door een ander lusje te halen

EINDTERMEN

- Wetenschap en techniek: 2.5. De leerlingen kunnen illustreren dat technische systemen evolueren en verbeteren // 2.6. De leerlingen kunnen illustreren hoe technische systemen ondermeer gebaseerd zijn op kennisovereigenschappen van materialen of overnatuurlijke verschijnselen // 2.13 De leerlingen kunnen een eenvoudige werktekening of handleiding stap voor stap uitvoeren
- Muzische Vorming, beeld: 1.2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.
- Mensen maatschappij: 3.8. De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld illustreren dat een actuele toestand, die voor kinderen herkenbaar is, en die door de geschiedenis beïnvloed werd, vroeger anders was en in de loop der tijden evolueert // 3.9. De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.

12. Lierse kant: tekenen met draad

INFO

Lierse kant wordt sinds het begin van de 19de eeuw gemaakt door met een haaknaald garend door een fijnmazige stof – tule – te trekken. Op die manier ontstaat een kettingsteek en borduur je verschillende patronen, zoals bloemen, bladeren, en andere motieven. De kant siert trouwjurken, gordijnen, tafelkleden en veel meer. Lier groeit uit tot hét productiecentrum van de provincie. Duizenden vrouwen werken thuis aan hun kantraam bestellingen af. Ze zijn verbonden aan een atelier waar ze opdrachten, de juiste patronen en afgewogen materiaal krijgen.

Lierse kant is vandaag een levende traditie. Die wordt op verschillende manieren in stand gehouden: door verenigingen die wekelijks samenkomen om kant te maken, door de Academie voor Schone Kunsten waar je een opleiding kunt volgen, door experts historisch textiel, en door erfgenamen van de Lierse kantateliers die het erfgoed bewaren en doorgeven.

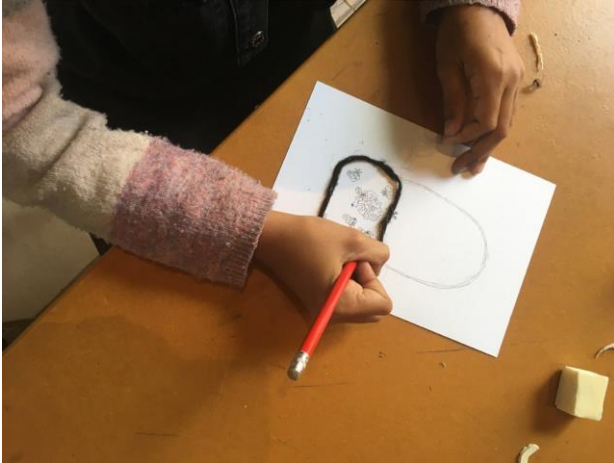
ACTIVITEITEN

1// Patronen kopiëren

- Neem een stukje kant en leg het onder een blad papier
- Wrijf met een potlood of krijtje over het papier
- Maak een compositie met doorgedrukte stukjes kant

2// Tekenen met draad

- Laat een stukje draad vallen op een papier
- Kleef het draadje vast
- Welke vorm herken je in het draadje?
- Ga op zoek in het museum naar een voorwerp waarin je deze vorm herkent
- Teken de rest van het voorwerp er bij

3// De techniek: Lierse kant

- Volg de instructies en probeer de techniek uit op een kantraam opgespannen met kippengaas
 - o Hou je ene hand met haaknaald boven de tule, je andere hand met garen onder de tule
 - o Steek de haaknaald door de tule en haal het garen op met de haaknaald zodat er een lusje ontstaat bovenop de tule
 - o Hou het lusje op de haaknaald en steek dan de haaknaald door het volgende gaatje, haal opnieuw het garen op, door de vorige lus
 - o Herhaal

EINDTERMEN

- Wetenschapen techniek: 2.13 De leerlingen kunnen een eenvoudige werktekening of handleiding stap voor stap uitvoeren
- Muzische Vorming, beeld: 1.2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten // 1.4 De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven // 1.5 De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet // 6.4 De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

13. Blind date met mammoet

INFO

Mammoetvondst in Lier

Op 28 februari 1860 stoten kanaalgravers in Lier op gigantische beenderen. Het blijken de overblijfselen van vijf verschillende 'verdwenen diersoorten' te zijn waaronder die van een wolharige mammoet. De beenderen worden overgebracht naar het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen in Brussel. Daar blijkt dat het skelet van de mammoet volledig genoeg is om hem te reconstrueren. In 1869 wordt hij tentoongesteld, als eerste mammoet in West-Europa. De grote slag tanden verraden dat het om een mammoetstier gaat. Aan de afgesleten tandvlakken zien we dat hij dertig tot vijfendertig jaar oud was. Hij leefde in onze streken tijdens de laatste ijstijd. Een tien centimeter dikke vetlaag en een wollen vacht beschermden hem tegen de sneeuw en koude. Het originele mammoetskelet is nog steeds te bekijken in het Museum voor Natuurwetenschappen in Brussel. Wat je in het stadsmuseum ziet, is een 3D-print in kunststof.

De Ijstijd

Ons land heeft verschillende ijstijden doorgemaakt. De één nog heftiger dan de andere. Op dit moment leven we in een zogenaamd interglaciaal. Dat betekent dat we tussen twee ijstijden in leven. Gedurende de laatste ijstijd, tussen ongeveer 100.000 en 10.000 jaar geleden, leefden verschillende dieren als de wolharige mammoet, de steppewisent, het reuzenhert en de welbekende sabeltandtijger. Toen de wereld zo'n 10.000 jaar geleden opwarmde, stierf de mammoet uit. Het ijs smolt, het landschap veranderde in een modderpoel. Gras, het lievelingseten van de mammoet, maakte plaats voor bomen. Omdat mammoeten in kudden leefden, was er al snel niet genoeg meer te eten. Het enige wat erop zat, was om het eten achterna te gaan, richting Siberië. Ze trokken weg uit ons land en andere delen van Europa en gingen naar het koude oosten, waar ze het nog een flinke tijd uit hielden. Eigenlijk gingen ze weer naar huis. Siberië is namelijk het kerngebied waar de mammoet als diersoort is ontstaan.

ACTIVITEITEN

1// scheur een mammoet

- Neem een A5
- Sluit je ogen
- Scheur hieruit een mammoet

2// mammoetpropje

- Verfrommel een stukje papier
- Bekijk hoe je er een mammoet in herkent
- Benadruk enkele onderdelen met een zwarte stift

EINDTERMEN

- Muzische vorming, attitudes: 6.3 De leerlingen kunnen genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen
- // 6.4 De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

14. Bescherming van Gummarus

INFO

Gummarus is de patroonheilige van Lier. Hij 'bescherm't de stad en heeft een grote kerk die zijn naam draagt. Gummarus leeft in de 8ste eeuw als landheer. Hij vestigt zich als kluizenaar in de oudste kern van het huidige Lier. Rondom zijn graf groeit een religieuze gemeenschap. Zijn dood in 815 en latere heiligverklaring brengen vele pelgrims naar zijn graf. Sint-Gummarus wordt meestal afgebeeld als veldheer of Merovingisch edelman met een tuniek, schoudermantel en hoed. Vaak met een verwijzing naar een van zijn wonderen: de omgehakte boom die hij met zijn gordel aan elkaar laat groeien, de bron die hij met zijn staf doet ontspringen om dorstige landarbeiders te helpen, het kind dat hij redt van een slang. Naar aanleiding van deze wonderen wordt Gummarus vereerd tegen verschillende soorten breuken, zowel fysieke als in relaties.

Elk jaar op de zondag na 10 oktober (zijn verjaardag) vieren we Gummarus met een processie. Dan worden zijn beenderen plechtig door de stad gedragen. De beenderen worden bewaard in een koffertje dat in een grote zilveren kist zit. Deze kist wordt door de Lierenaars de 'Kas van Sint-Gummarus' genoemd. Je kunt in de kerk ook een band om je schouders laten leggen en bescherming vragen voor iets of iemand wat je lief is.

Bekijk het levensverhaal en de collectie rond Gummarus en laat je inspireren voor de volgende activiteiten!

ACTIVITEITEN

1// Ex-voto

Wie of wat wil jij beschermen? Boetseer het in was en leg het bij het beeld van Gummarus. Vertel aan de groep wat je wil beschermen en waarom.

Je maakte een ex voto, een voorwerp dat geplaatst werd bij een altaar of een heiligenbeeld als smeekbede of dank aan God of een heilige voor een te verkrijgen of verkregen gunst.

2// Danktekening

Waarvoor ben je dankbaar? Maak een danktekening.

EINDTERMEN:

- Mensen Maatschappij: 1.2 De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.
- Mensen Maatschappij, tijd: 3.8. De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld illustreren dat een actuele toestand, die voor kinderen herkenbaar is, en die door de geschiedenis beïnvloed werd, vroeger anders was en in de loop der tijden evolueert // 3.9. De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.
- Muzische Vorming, beeld: 6.4 De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

15. Yoga-break

INFO

Yoga zorgt voor rust en ontspanning. Het vermindert stress en verbetert de ademhaling. Het leidt tot meer flexibiliteit en een beter lichaamshouding. Hieronder vind je oefeningen die geïnspireerd zijn op de collectie van stadsmuseum Lier. De oefeningen helpen bij het soepel en sterker maken van het lichaam en zijn niet prestatiegericht. Het gaat om de concentratie en de bewustwording van bewegingsmogelijkheden. Je goed blijven voelen is van groot belang.

Je kunt de oefeningen best doen op blote voeten, dan heb je de meeste grip. Het is belangrijk om bij iedere houding rustig door te blijven ademen zonder de adem vast te zetten. Als je de ogen sluit bij bepaalde houdingen, kun je beter voelen wat het effect op je lichaam is, waar je grenzen liggen en hoe je lijf ergens op reageert.

ACTIVITEITEN

zaal 1, Liergroeit, Lierse Furie:
DE KRIJGER

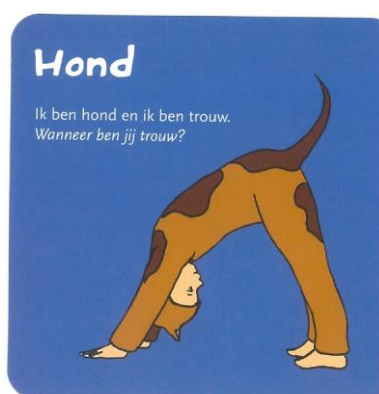
zaal 2, Lierke Plezierke, huppelpaardje: het paard

zaal 3, Lier maakt het, veemarkt: DE KOE

zaal 3, Liermaakt het, palingvis-
sen: DE VIS

zaal 3, Hetsalon, Familieportret:
DE HOND

zaal 3, Fier Lier, mammoet: DE OLIFANT

zaal3,Zorgendestad,Gummar-
us: DE SLANG

zaal3,Zorgendestad,Gummar-
us: DE BOOM

zaal3,Zorgendestad,Gummar-
us: WATERVAL

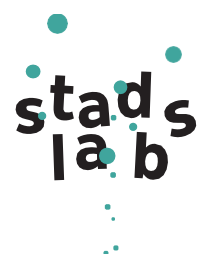
zaal 3 Zorgende stad, armoede:
DE LAPPENPOP

tuin, bijenkast: DE BIJ

EINDTERMEN

- Muzische vorming, beweging 1.1 De leerlingen kunnen de motorische basisbewegingen op een voldoende flexibele en verfijnde wijze aanwenden in gevarieerde en complexe bewegingssituaties // 1.6 De leerlingen tonen in het bewegen een intuïtief, maar ook een bewust kennen, aanvoelen, omgaan en rekening houden met de eigen lichaamskenmerken, -mogelijkheden en -beperkingen // 1.7 De leerlingen hebben in rust controle over ademhaling en spieren // 1.8 De leerlingen zijn bereid om een sfeer van rust te creëren // 1.28 De leerlingen kunnen geconcentreerd bezig zijn met een bewegingstaak // 2.1 De leerlingen hebben noties over eigen constitutie en ontwikkelen een correcte lichaamshouding

stads
museum
Lier